

GİZLİLİKTE ERDEM YOKTUR

Oktay Akbal¹

Kimse bir şey söylemiyordu önce. Bir iki kişiydi karşı çıkan. Ötekiler susuyorlardı, ya da bu konuda bir soru sordunuz mu, size hak verdiklerini bildiriyorlardı. Sanılıyordu ki, o işten o görüşten yanadır. Koca bir masanın çevresinde toplanmış otuza yakın kişi. En yüksek öğrenimlerden geçmiş, kitaplar yazmış, kitaplar okumuş, yaşamın belli belirli düzeylerine ulaşmış. Ne başkalarından, ne de birbirlерinden korkuları olmayan, olmaması gereken!

Kalkıp, "ben böyle düşünüyorum, ben böyle davranışını doğru buluyorum" diyebilmeydiler. Demediler ama... İki gün, orasından burasından kurcaladılar, işi yokuşa sürdürüler, şöyle olsa daha iyi, böyle yapılsa daha doğru diye öneriler yaparak... Bir ikisi açıkça söylüyordu görüşlerini, "Olmaز, bu doğru değil, ben karşıyım" diye. Yanlıştı, doğrudur bir şey, bir konu, oranı tartışılar, ama kişilerin, o işle, o sorunla ilgili kişilerin ne istediklerini, ne düşündüklerini açıkça belirtmeleri gereklidir her şeyden önce...

Derken biri önerdi: Kapalı oy verilsin bu konuda! Evet mi, Hayır mı? Yazalım kâğıtlara, birbirimizden gizli, kim evet dedi, kim hayır, kimse bilmesin, gizlilik içinde olsun her şey, evet diyenler hayır diyenleri tanımazın, hayır diyenler evetçileri mimlemesin! Alırsın kâğıdı yazarsın "hayır" diye. Karşılıklı konuşurken yapamadığını, belirlemediğini gizlilik içinde yaparsın kahramanca! Oylar verildi, toplandı, sayılırdı. "Hayır" kazanmıştı. O iş olmayacağı, iki gündür sürdürülen tartışma gereksizmiş meğer! Niye baştan yapmadılar, o kapalı oylamayı öyleyse? Bunun için işi sürdürerek yozlaştmak, sonunda da reddetmek için!...

Oysa, açık oylansayıdı "evet" kazanacaktı. Çünkü, yüz yüzden utanır. Hayır diyemez kimse hayır denilmeyecek şeye. Derlerse ayıp olur, duyarlar bunun ayıbını! Orada "evet" denilmesini isteyen arkadaşlar da var üstelik. Onların üzerinde küçük düşerler. Belki gelecekteki kimi çıkarlar tehlikeye girer. Gizli oy verilirse sorun yok. Kim ne yapar, kim ne eder bilinmez. Kimse kimseden utanmaz. Öyle de oldu, "hayır" büyük çoğunluğu alınca kimsenin yüzü kızarmadı. Birden konuştu açık açık "hayır" demiş olan kişi, o işin yapılmasını doğru görmeyen kişi: Bakın herkes benim gibi düşünüyordu, biliyordum bunu. Açık oylansayıdı "evet" kazanacaktı, iyi ki gizli oy istemişim. "Haklıydı, doğruyu, yerindeydi bu sözler..."

Kapalılık, gizlilik bir sığınaktır kimi insanlara. Karanlığa bürünmek, kurtarı aydınlıkta bazı davranışlara girişmekten korkanları. Açık insanlar için, karanlık düşmandır. Her işi çıkmaza yanığıya, batağa götürür. Göremezsin gerçeği, yolu, yanlış sanilar ağır basar, garip ürküler... Gizli istekler, özlemler besleyenler ise çağrırlar karanlığı, gizliliği yardıma. Yaşamın her alanında böyledir, en ufak işten

¹ Oktay Akbal, Ölümüsüz Oyun, Çağdaş Yayınlari, İstanbul 1974, s. 99-101.

en büyüğüne dek, özellikle politika alanında, toplumu yönetmek savında olanlar arasında. Açık söylememek bir şeyi, açık yan tutmamak, tutmaz görünmek başarı kazanmanın en kolay yolu sayılır. Ama, gizli oy vermek söz konusu olunca, o zaman içyüzleri anlaşılır böylelerinin. Anlaşılmaz sanılır, daha doğrusu kendileri öyle sanırlar, yanılırlar oysa. Anlayan anlamıştır anlayacağını! Kimse aldanmaz oynanan bu gizlilik oyununa...

Ben de bulundum böyle oylamalarda. Açıklıkta başka, kapalılıkta başka görünenleri tanımışım. Çekmek gerekti hepsini aydınlığın orta yerine. Düşüncelerini apaçık ortaya döktürmek gerekliydi. Kimi zaman karanlıktan yana olanlar ağır bastı, yendiler açıklıktan yana olanları. Kapalı oylamalarda gerçek düşüncelerini belirttiler “hayır” ya da “olumsuz evet” lerle. Şaştım, belirli bir bilgi, insanlık düzeyindeki, aydın kişiliği taşıyan bütün bu insanların gerçek düşünceleriyle ortaya çıkmaktan kaçmalarına! Karanlığa saklanmalarına!..

Düşüncesinin sorumluluğunu yüklenmekten kaçınan; hem de küçük çıkarlar, gereksiz hesaplar uğruna inandığını yerinde, zamanında bildirmeyen kişiler nasıl aydın sayılırlar? diyeceksiniz. Doğru, toplumumuz böyle aydınlar yüzünden sağlam, olumlu bir kişiliğe ulaşamıyor. Bocalamamız hep bu düşünce karanlığından, korkaklığından, ikiyüzlü davranışlardan...